

Ο αθλητισμός, τόσο ως επάγγελμα όσο και ως δραστηριότητα αναψυχής, απασχολεί ολοένα και περισσότερο την Ευρωπαϊκή Ένωση. Και στις δύο εκδοχές του, αποτελεί έναν ευρύ και γρήγορα αναπτυσσόμενο κλάδο της οικονομίας, που συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Με τον αθλητισμό ευνοείται η κοινωνική αλληλεπίδραση, σημαντική πτυχή της ζωής γυναικών και ανδρών, τόσο των νέων όσο και των ηλικιωμένων, και προάγονται η σωματική και η πνευματική υγεία. Ενισχύονται επίσης η εκπαίδευση, η επικοινωνία, οι διαπραγματευτικές δεξιότητες και οι ηγετικές ικανότητες, παράμετροι ζωτικής σημασίας στην ενδυνάμωση των γυναικών.

Παίζοντας επί ίσοις όροις

Η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύθηκε, τόσο στον Χάρτη για τα Δικαιώματα των Γυναικών όσο και στη Στρατηγική για την Ισότητα Γυναικών και Ανδρών 2010-2015, να αντιμετωπίσει και να εξαλείψει το χάσμα μεταξύ των φύλων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Η πρόταση στρατηγικών δράσεων για την ισότητα των φύλων στον αθλητισμό 2014-2020 εγκρίθηκε ως συνέχεια της Διάσκεψης της ΕΕ για την Ισότητα των Φύλων στον Αθλητισμό, η οποία διεξήχθη το 2013. Αναγνωρίζοντας ότι υπάρχουν ακόμη πολλά που πρέπει να γίνουν, οι δράσεις και οι συστάσεις που περιέχονται στην πρόταση παροτρύνουν τα αθλητικά διοικητικά όργανα και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν εθνικές και διεθνείς στρατηγικές δράσεις για την ισότητα των φύλων σε αυτό το πεδίο, οι οποίες θα υποστηρίζονται από συνεκτικά και συγκεκριμένα μέτρα σε επίπεδο ΕΕ.

Στα συμπεράσματά του σχετικά με την ισότητα των φύλων στον αθλητισμό, το Συμβούλιο παροτρύνει τις αθλητικές οργανώσεις να βελτιώσουν την αριθμητική ισορροπία ανάμεσα στα φύλα σε διοικητικά συμβούλια και επιτροπές, καθώς και στη διαχείριση και στον προπονητικό τομέα. Υποστηρίζει επίσης την άρση των μη νομοθετικών φραγμών που εμποδίζουν την ανάληψη τέτοιων καθηκόντων από γυναίκες (20 Μαΐου 2014).

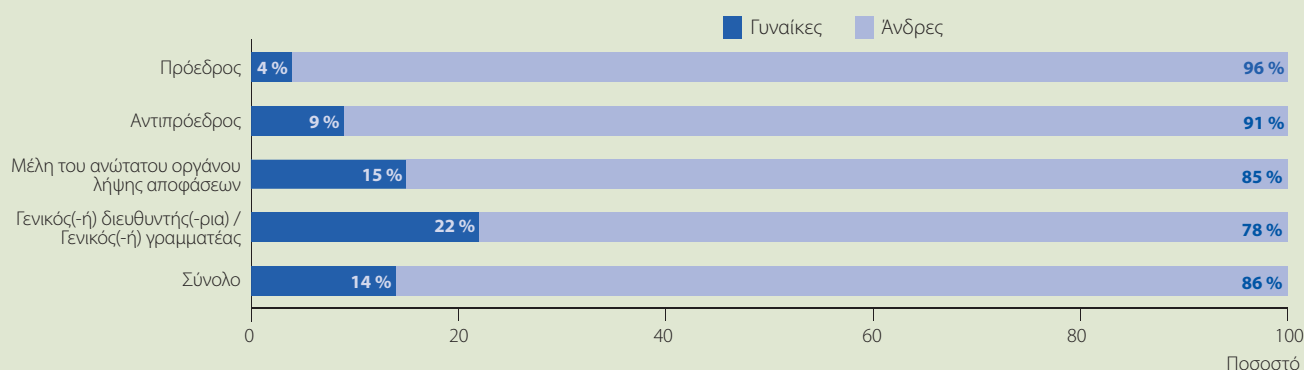
Υπερπηδώντας τα εμπόδια

Οι γυναίκες παραγκωνίζονται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων

Παρά τη σταδιακά αυξανόμενη συμμετοχή τους στον αθλητισμό, οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στα όργανα λήψης αποφάσεων των αθλητικών θεσμών σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Στοιχεία της έκθεσης σχετικά με τις γυναίκες σε θέσεις εξουσίας και λήψης αποφάσεων, την οποία εκπόνησε το

Σχήμα 1 — Αναλογία γυναικών και ανδρών σε θέσεις λήψης αποφάσεων στις συνομοσπονδίες ολυμπιακών αθλημάτων της ηπειρωτικής Ευρώπης, 2015

Πηγή: Τα στοιχεία συλλέχθηκαν από το σύνολο των 28 συνομοσπονδιών ολυμπιακών αθλημάτων στην ηπειρωτική Ευρώπη (Μάιος-Ιούνιος 2015).

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) για τη λουξεμβουργιανή προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ, δείχνουν ότι σε **ευρωπαϊκό επίπεδο** οι γυναίκες κατέχουν, κατά μέσο όρο, το 14 % των **θέσεων λήψης αποφάσεων** στις συνομοσπονδίες ολυμπιακών αθλημάτων της ηπειρωτικής Ευρώπης. Στις 28 συνομοσπονδίες που περιλαμβάνονται στην έρευνα, εντοπίστηκαν μόνο μία γυναίκα πρόεδρος και οκτώ γυναίκες αντιπρόεδροι σε ένα σύνολο 91 τέτοιων θέσεων. Τα στοιχεία αυτά αντικατοπτρίζουν τάσεις οι οποίες διαπιστώνονται και σε άλλους τομείς λήψης αποφάσεων, όπου όσο υψηλότερη είναι η θέση τόσο μεγαλύτερο είναι το χάσμα μεταξύ των φύλων.

Στα **κράτη μέλη**, η εκπροσώπηση των γυναικών στις **κορυφαίες θέσεις λήψης αποφάσεων** των αθλητικών οργανώσεων παραμένει πολύ χαμηλή. Το 2015 οι γυναίκες κατείχαν κατά μέσο όρο μόνο το 14 % του συνόλου των θέσεων, το δε ποσοστό τους κυμαινόνταν από 3 % στην Πολωνία έως 43 % στη Σουηδία.

Ο αθλητισμός θεωρείται ανδρικό πεδίο

Ο αθλητισμός είναι παραδοσιακά ένας τομέας στον οποίο κυριαρχούν οι άνδρες, η δε πρόοδος όσον αφορά την ισότητα των φύλων παρεμποδίζεται από τις κοινωνικές αντιλήψεις περί θηλυκότητας και αρρενωπότητας, οι οποίες συνδέουν συχνά τον αθλητισμό με «ανδρικά» χαρακτηριστικά, όπως η σωματική δύναμη και η αντοχή, η ταχύτητα και το εξαιρετικά ανταγωνιστικό, ενίοτε συγκρουσιακό, πνεύμα. Οι γυναίκες που ασχολούνται με τον αθλητισμό μπορεί να θεωρούνται «αρρενωπές», ενώ οι άνδρες που δεν ενδιαφέρονται για τον αθλητισμό μπορεί να θεωρούνται «θηλυπρεπείς». Τα κρατούντα στερεότυπα όσον αφορά τα φύλα επηρεάζουν τη συμμετοχή των γυναικών

όχι μόνο στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων των αθλητικών οργανώσεων, αλλά και στις ίδιες τις αθλητικές δραστηριότητες.

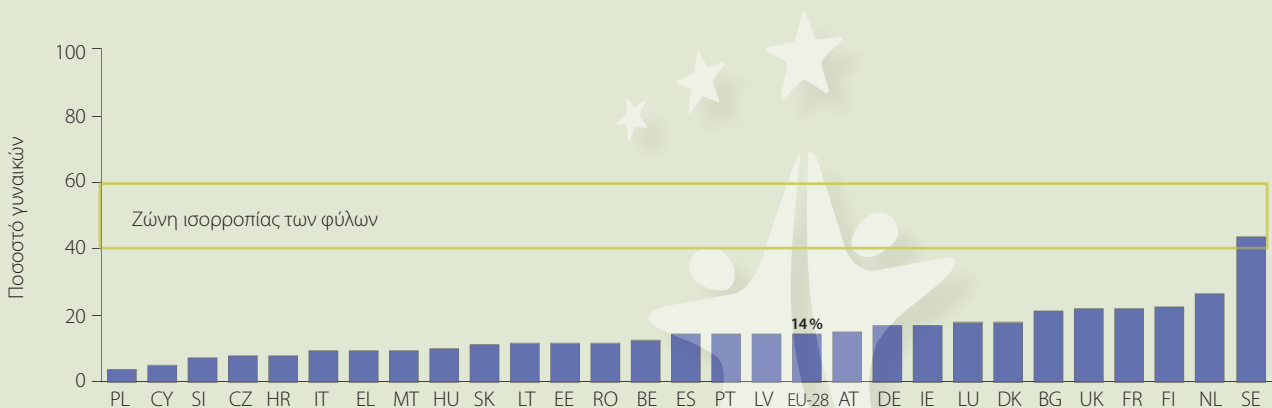
Οι παραδοσιακοί ρόλοι των φύλων υπαγορεύουν πόσο χρόνο θα αφιερώσουν οι γυναίκες σε καθήκοντα φροντίδας και αυτό μπορεί να έχει αντίκτυπο στον χρόνο που τους απομένει για αθλητικές δραστηριότητες. Ο δείκτης ισότητας των φύλων του EIGE δείχνει σαφώς ότι οι γυναίκες αφιερώνουν περισσότερο χρόνο σε δραστηριότητες φροντίδας σε σύγκριση με τους άνδρες και συμμετέχουν λιγότερο σε άλλες κοινωνικές δραστηριότητες, όπως σε αθλητικές και πολιτιστικές ή σε δραστηριότητες αναψυχής.

Οι άνδρες κυριαρχούν στον προπονητικό χώρο

Το προπονητικό επάγγελμα είναι ένας ακόμη τομέας του αθλητισμού στον οποίο οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται σημαντικά. Βάσει στοιχείων από επτά **κράτη μέλη της ΕΕ**, εκτιμάται ότι μόνο το 20 % έως 30 % των προπονητών(-ριών) σε όλα τα αθλήματα στην Ευρώπη είναι γυναίκες (!). Προπονήτριες εντοπίζονται συνήθως σε αθλήματα τα οποία εμφανίζουν υψηλό ποσοστό συμμετοχής γυναικών (π.χ. χορός, ενόργανη γυμναστική, καλλιτεχνικό πατινάζ και ιππασία) και προπονούν κυρίως γυναίκες, εφήβους ή παιδιά που αγωνίζονται σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Στον αθλητισμό απασχολούνται επίσης περισσότεροι άνδρες από ό,τι γυναίκες και, μάλιστα, σύμφωνα με τα στοιχεία της βάσης στατιστικών δεδομένων του EIGE, σε **ευρωπαϊκό επίπεδο**, στο διάστημα από το 2012 έως το 2014, η ενασχόληση των γυναικών με τον αθλητισμό μειώθηκε, ενώ των ανδρών αυξήθηκε.

(¹) Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), *Gender Equality in Sport: Proposal for Strategic Actions 2014-2020*, σ. 19.
http://ec.europa.eu/sport/events/2013/documents/20131203-gender/final-proposal-1802_en.pdf

Σχήμα 2 — Ποσοστό γυναικών στο σύνολο των θέσεων λήψης αποφάσεων σε εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες στην ΕΕ των 28, 2015

Πηγή: Τα στοιχεία συλλέχθηκαν από τις δέκα δημοφιλέστερες εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες σε καθένα από τα 28 κράτη μέλη (συνολικά 280 ομοσπονδίες), από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του 2015.

Σημείωση: Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες θέσεις: πρόεδρος, αντιπρόεδρος, γενικός(-ή) διευθυντής(-ρια) / γενικός(-ή) γραμματέας και άλλα μέλη των οργάνων. Για την αποφυγή διπλών καταμετρήσεων, κάθε πρόσωπο καταμετρήθηκε μόνο μία φορά, ακόμη και αν κατείχε περισσότερες θέσεις.

Τα στερεότυπα στα μέσα ενημέρωσης βγάζουν τις γυναίκες οφθαλμοκίνητες

Τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση ή στην υποβάθμιση των έμφυλων στερεοτύπων στον αθλητισμό. Πράγματι, η αναπαραγωγή σεξιστικών στερεοτύπων τόσο για τις αθλήτριες όσο και για τους αθλητές από τα μέσα ενημέρωσης είναι επαρκώς τεκμηριωμένη και οι αθλήτριες τυγχάνουν συχνά σεξιστικής αντιμετώπισης. Παρουσιάζονται συχνά κατά τρόπο που συμβάλλει στην περιθωριοποίηση των επιτευγμάτων των γυναικών στον αθλητισμό, λόγω της έμφασης που δίνεται στη θηλυκότητα και στην αισθησιακότητά τους έναντι της δύναμης και των δεξιοτήτων τους.

Σημαντικές διαφορές υπάρχουν επίσης στην κάλυψη γυναικείων και ανδρικών αθλημάτων από τα μέσα ενημέρωσης, αφού στα δεύτερα δίνεται πολύ μεγαλύτερη προβολή^(?). Πρόκληση αποτελεί επίσης η απουσία γυναικών από την αθλητική δημοσιογραφία. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες που διεξήχθησαν στο Λονδίνο το 2012, μόνο το 15 % των δημοσιογράφων και των φωτογράφων ήταν γυναίκες. Το χάσμα μεταξύ των φύλων στην αθλητική δημοσιογραφία επεκτείνεται επίσης στους οργανισμούς μέσων ενημέρωσης, όπου οι γυναίκες κατέχουν λιγότερο από το ένα τρίτο των ανώτατων διευθυντικών θέσεων^(?).

Τι μέτρα λαμβάνονται σχετικά;

Αρκετές διεθνείς και εθνικές ομοσπονδίες στην ηπειρωτική Ευρώπη, υπεύθυνες για την προώθηση και την ανάπτυξη του αθλητισμού, έχουν ήδη επιδείξει τη δέσμευσή τους στην ισότητα των φύλων θεσπίζοντας **ποσοστώσεις φύλου**.

Το 2015, εννέα από τις 28 ευρωπαϊκές ομοσπονδίες διέθεταν ποσοστωση φύλου για το ανώτατο όργανο λήψης

αποφάσεων (εκτελεστική επιτροπή, προεδρείο ή διοικητικό συμβούλιο) και μόνο μία δεν τήρησε την εν λόγω ποσοστωση, δηλαδή δεν διέθετε γυναίκες στις κορυφαίες θέσεις λήψης αποφάσεων. Σε τέσσερις από τις υπόλοιπες 19 ευρωπαϊκές ομοσπονδίες που δεν διέθεταν ποσοστωση φύλου, οι γυναίκες απουσίαζαν από το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων.

Επιπλέον, πέντε οργανώσεις διαθέτουν επιτροπές γυναικών:

- Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Πυγμαχίας (EUBC)
- Ευρωπαϊκή Ένωση Ταεκβοντό (ETU)
- Ευρωπαϊκή Ένωση Ενόργανης Γυμναστικής (UEG)
- FIBA Ευρώπη
- Ένωση Ευρωπαϊκών Ποδοσφαιρικών Σωματείων (UEFA)

Σε **εθνικό επίπεδο**, εθελοντικοί στόχοι για την ισορροπία των φύλων στις δομές διακυβέρνησης των αθλητικών ομοσπονδιών έχουν προταθεί ή ήδη θεσπιστεί σε πέντε κράτη μέλη: στη Γαλλία, τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία), τη Σουηδία και τη Φινλανδία.

Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω μέτρα προκειμένου να επιτευχθεί η ισότητα των φύλων στον αθλητισμό και στη λήψη αποφάσεων.

Τι άλλο μπορεί να γίνει;

Εφαρμογή της διάστασης του φύλου

Ένας τρόπος ενίσχυσης της ισότητας των φύλων στον αθλητισμό είναι η συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στους σχετικούς τομείς πολιτικής. Ως συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου νοείται η ενσωμάτωση της εν λόγω διάστασης σε κάθε στάδιο της ανάπτυξης και της εφαρμογής μιας πολιτικής ή ενός προγράμματος.

(?) ό.π., σ. 33.

(?) Στοιχεία από την παρουσίαση του Anthony Edgar, επικεφαλής εργασιών ενημέρωσης της ΔΟΕ, «The Olympic Games: Meeting New Global Challenges», Oxford University Club, Oxford, «The Future of Reporting at the Olympic Games», 13-14 Αυγούστου 2012.

Ποσοστώσεις φύλου στις ευρωπαϊκές αθλητικές ομοσπονδίες, 2015

Ποσοστωση φύλου για το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων

Τουλάχιστον μία γυναίκα και ένας άνδρας

Παγκόσμια Ομοσπονδία Πάλης, τμήμα Ευρώπης (UWW-Ευρώπη)
Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Ξιφασκίας (EFC)
Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Χειροσφαίρισης (EHF)
Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Σκοποβολής (ESC)
Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Άρσης Βαρών (EHF)
Ένωση Ευρωπαϊκών Ποδοσφαιρικών Σωματείων (UEFA)

Τουλάχιστον δύο γυναίκες και δύο άνδρες

Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Χόκεϊ (EHF)
FIBA Ευρώπη

Τουλάχιστον τρεις γυναίκες και τρεις άνδρες

Ευρωπαϊκή Ένωση Τριάθλου (ETU)

Ποσοστωση φύλου για συμβούλια και επιτροπές

Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Χειροσφαίρισης (EHF)
Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Σκοποβολής (ESC)
Ευρωπαϊκή Ένωση Επιτραπέζιας Αντισφαίρισης (ETTU)
Ευρωπαϊκή Ένωση Ταεκβοντό (ETU)
Ευρωπαϊκή Ένωση Τριάθλου (ETU)

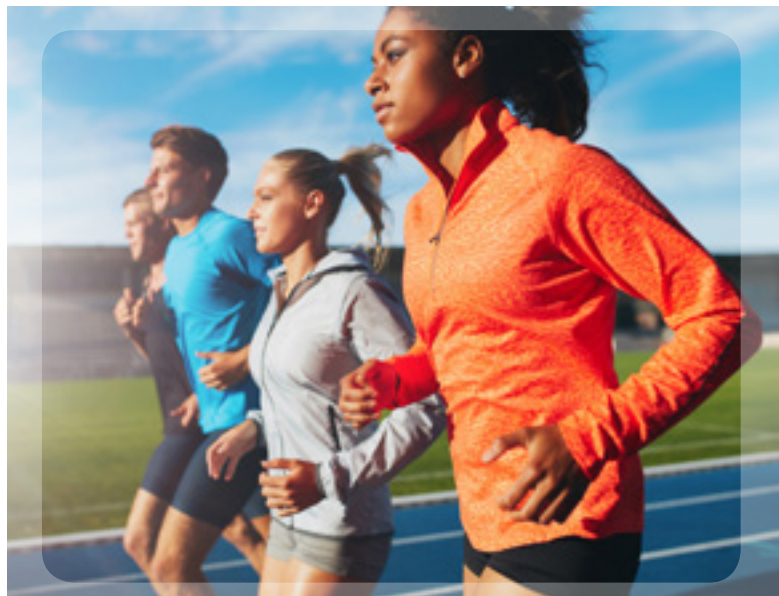
Προκειμένου να στηρίξει το προσωπικό των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατικών φορέων στην ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο έργο τους, συμπεριλαμβανομένου του τομέα του αθλητισμού, το EIGE ανέπτυξε μια διαδικτυακή πλατφόρμα για τη διάσταση του φύλου, η οποία είναι προσπελάσιμη από το κοινό μέσω του δικτυακού τόπου του EIGE.

Στοχευμένα μέτρα και πρωτοβουλίες

Για την επίτευξη της ισότητας των φύλων και την αύξηση της παρουσίας των γυναικών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στον αθλητισμό μπορούν να θεσπιστούν αρκετά στοχευμένα μέτρα, όπως δημόσιες συζητήσεις, κατάρτιση, προγράμματα καθοδήγησης και πολιτικές που ενθαρρύνουν τις νέες γυναίκες να παραμείνουν στον αθλητισμό. Ο αντίκτυπος των νομοθετικών και εθελοντικών μέτρων μπορεί να ενισχυθεί με προσπάθειες ευαισθητοποίησης του κοινού και καταπολέμησης των προδιαγεγραμμένων ρόλων των φύλων. Η εξάλειψη των σεξιστικών στερεοτύπων διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην άρση των εμποδίων που περιορίζουν την πρόσβαση των γυναικών σε ηγετικές θέσεις στον αθλητισμό.

Υψηλότερης ποιότητας στοιχεία σε επίπεδο ΕΕ

Από την έρευνα του EIGE διαπιστώθηκε ότι η μέτρηση της έκτασης των αλλαγών που επιτυγχάνονται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στον αθλητισμό παρεμποδίζεται από την έλλειψη κατάλληλων δεικτών σε επίπεδο ΕΕ. Παρότι υπάρχουν ήδη κάποια στοιχεία, δεν διατίθενται στοιχεία κατά φύλο τα οποία να μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο σύγκρισης μεταξύ όλων των κρατών μελών. Η έλλειψη κατάλληλων πληροφοριών εμποδίζει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να θεσπίσουν πολιτικές οι οποίες να αντικατοπτρίζουν τις διαφορετικές ανάγκες των γυναικών και των ανδρών και να ενθαρρύνουν μια πιο ισότιμη συμμετοχή.

Η εξάλειψη των σεξιστικών στερεοτύπων είναι καθοριστικής σημασίας για την ενίσχυση της ισότητας των φύλων στον αθλητισμό και στους χώρους λήψης αποφάσεων

Προκειμένου να στηρίξει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής της ΕΕ στο έργο τους, το EIGE ανέπτυξε τη Βάση Στατιστικών Δεδομένων για το Φύλο (*), η οποία είναι προσπελάσιμη από το κοινό μέσω του δικτυακού τόπου του EIGE. Επιπλέον, το Κέντρο Πόρων και Τεκμηρίωσης (Resource and Documentation Centre – RDC) του EIGE παρέχει πολλά διαφορετικά είδη δημοσιεύσεων σχετικά με τον αθλητισμό μέσω της ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης του. Οι πόροι είναι διαθέσιμοι στα αγγλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά, τα δανικά, τα ελληνικά, τα ιταλικά, τα νορβηγικά, τα ολλανδικά, τα πορτογαλικά και τα σουηδικά, και είναι προσπελάσιμοι μέσω του ακόλουθου συνδέσμου: <http://eige.europa.eu/rdc>

(*) Στοιχεία σχετικά με τις γυναίκες και τον αθλητισμό (Women and sports) υπάρχουν στη βάση δεδομένων, στην ενότητα «EU Strategies» (EU strategy for equality between women and men 2010-2015 — Gender roles in youth, education and sports) («Στρατηγικές της ΕΕ» — Στρατηγική της ΕΕ για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών 2010-2015 — Ρόλοι των φύλων στη νεολαία, στην εκπαίδευση και στον αθλητισμό) και στην ενότητα «Policy area» (Culture, education and youth) («Τομέας πολιτικής» — Πολιτισμός, εκπαίδευση και νεολαία).

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων

Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) είναι το κέντρο γνώσεων της ΕΕ για την ισότητα των φύλων. Το EIGE στηρίζει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και όλα τα ενδιαφερόμενα θεσμικά όργανα στις προσπάθειές τους να κάνουν πραγματικότητα την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών για όλους τους Ευρωπαίους και τις Ευρωπαίες, παρέχοντάς τους συγκεκριμένα εμπειρογνομωσύνη και συγκρίσιμα και αξιόπιστα στοιχεία για την ισότητα των φύλων στην Ευρώπη.

Στοιχεία επικοινωνίας

<http://eige.europa.eu>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
+370 5 215 7444

